

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัยของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยเสนอรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้สอนศิลปะศึกษาระดับปฐมวัย

ตอนที่ 2

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหาและกิจกรรม การดำเนินการสอน สื่อและอุปกรณ์ และการประเมินผล

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา ในการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหาและกิจกรรม การดำเนินการสอนสื่อและอุปกรณ์ และการประเมินผล

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหาและกิจกรรม การดำเนินการสอน สื่อและอุปกรณ์ การประเมินผล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนศิลปะศึกษาระดับปฐมวัย จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	15	11.50
1.2 หญิง	115	88.50
2. วุฒิการศึกษา		
2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	14	10.80
2.2 ปริญญาตรี	114	87.70
2.3 สูงกว่าปริญญาตรี	2	1.50

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
3. อายุ		
3.1 20 - 25 ปี	9	6.90
3.2 26 - 30 ปี	20	15.40
3.3 31 - 35 ปี	24	18.50
3.4 36 - 40 ปี	21	16.20
3.5 41 - 45 ปี	19	14.60
3.6 มากกว่า 45 ปี	37	28.50
4. ประสบการณ์การจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา ในระดับปฐมวัย		
4.1 0 - 5 ปี	88	67.69
4.2 6 - 10 ปี	28	21.54
4.3 11 - 15 ปี	6	4.61
4.4 16 - 20 ปี	5	3.85
4.5 21 ปี ขึ้นไป	3	2.31
5. การฝึกอบรมหรือสัมมนาเพิ่มเติม เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษา		
5.1 เคยเข้าร่วมอบรม	44	33.80
5.2 ไม่เคยเข้าร่วมอบรม	86	66.20
รวม	130	100.00

ครูผู้สอนศิลปะศึกษาระดับปฐมวัยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 88.46 นอกนั้นเป็นเพศชายร้อยละ 11.54 โดยส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 87.70 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 10.80 และ 1.50 ตามลำดับ ทั้งนี้ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 28.50 มีอายุมากกว่า 45 ปี นอกนั้นมีอายุระหว่าง 31 - 35 ปี, 36 - 40 ปี, 41 - 45 ปี และ 20 - 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.50, 16.20, 14.60 และ 6.90 ตามลำดับ

ในด้านประสบการณ์การจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษาในระดับปฐมวัย ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 67.69 มีประสบการณ์ 0 - 5 ปี นอกนั้นมีประสบการณ์ระหว่าง 6 - 10 ปี, 11 - 15 ปี, 16 - 20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 21.54, 4.61, 3.85 และ 2.31 ตามลำดับ

ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 66.20 ไม่เคยเข้าร่วมฝึกอบรมหรือสัมมนาเพิ่มเติม เกี่ยวกับการจัด
ประสบการณ์ศิลปะศึกษา นอกนั้นร้อยละ 33.80 เคยผ่านการอบรมสัมมนาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการ
จัดประสบการณ์ศิลปะศึกษา

ตารางที่ 4 เวลาที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

เวลา	จำนวน	ร้อยละ
1. ระยะเวลาที่จัดประสบการณ์ศิลปะ ใน 1 ครั้ง		
1.1 15 นาที	7	5.40
1.2 30 นาที	61	46.90
1.3 45 นาที	34	26.20
1.4 60 นาที	24	18.50
1.5 อื่น ๆ	4	3.10
2. จำนวนครั้งที่จัดประสบการณ์ศิลปะต่อสัปดาห์		
2.1 น้อยกว่า 1 ครั้ง	8	6.20
2.2 1 - 2 ครั้ง	63	48.50
2.3 2 - 3 ครั้ง	28	21.30
2.4 3 - 4 ครั้ง	14	10.80
2.5 4 - 5 ครั้ง	13	10.00
2.6 มากกว่า 5 ครั้ง	4	3.10
รวม	130	100.00

ครูผู้สอนศิลปะศึกษาระดับปฐมวัยส่วนใหญ่ ให้ความเห็นว่า ระยะเวลาที่ใช้ในการจัด
ประสบการณ์ศิลปะศึกษา ใน 1 ครั้ง จะใช้เวลาประมาณ 30 นาที คิดเป็นร้อยละ 46.90 รองลงมา
จะใช้เวลาประมาณ 45 นาที, 60 นาที และ 15 นาที คิดเป็นร้อยละ 26.20, 18.50 และ 5.40 ตาม
ลำดับ

สำหรับจำนวนครั้งที่จัดต่อสัปดาห์ ครูส่วนใหญ่จัดกิจกรรมศิลปะศึกษา 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์
คิดเป็นร้อยละ 48.50 รองลงมาคือ 2-3 ครั้ง, 3-4 ครั้ง, 4-5 ครั้ง และน้อยกว่า 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ
21.30, 10.80, 10.00 และ 6.20 ตามลำดับ มีครูจำนวนน้อย คือ ร้อยละ 3.10 จัดกิจกรรมศิลปะมาก
กว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนศิลปศึกษาระดับปฐมวัย จำแนกตามแนวทางการจัดประสบการณ์ศิลปศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

รายการกิจกรรม	ใช้ประกอบกิจกรรม		ไม่ใช้ประกอบกิจกรรม		รวม (คน)
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. หนังสือที่ใช้ในการประกอบการสอน					
1.1 หนังสือเรียนจัดพิมพ์โดยกระทรวงศึกษาธิการ	59	45.40	71	54.60	130
1.2 หนังสือเรียนจัดพิมพ์โดยเอกชน	80	61.50	50	38.50	130
1.3 หนังสือซึ่งเขียนขึ้นเอง	32	24.60	98	75.40	130
2. แนวทางในการเลือกกิจกรรมเพื่อจัดการเรียนการสอนศิลปะ					
2.1 หนังสือเรียน	93	71.50	37	28.50	130
2.2 ประสบการณ์และความชำนาญ	79	60.80	51	39.20	130
2.3 การอบรมหรือสัมมนา	51	39.20	79	60.80	130
2.4 หนังสือ เอกสาร หรือวารสาร	79	60.80	51	39.20	130
2.5 สื่อมวลชน	54	41.50	76	58.50	130

กลุ่มครูผู้สอนศิลปศึกษาระดับปฐมวัยส่วนใหญ่ใช้หนังสือประกอบการสอน ซึ่งจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เอกชน คิดเป็นร้อยละ 61.50 รองลงมาใช้หนังสือเรียนซึ่งจัดพิมพ์โดยกระทรวงศึกษาธิการ และหนังสือประกอบการสอนซึ่งครูผู้สอนเขียนขึ้นเอง คิดเป็นร้อยละ 45.40 และ 24.60 ตามลำดับ

สำหรับการเลือกกิจกรรมเพื่อจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา ครูส่วนใหญ่เลือกกิจกรรมจากหนังสือเรียนคิดเป็นร้อยละ 71.50 รองลงมาคือ จัดกิจกรรมด้วยประสบการณ์และความชำนาญ กับการศึกษาจากหนังสือ เอกสาร หรือวารสาร การติดตามจากสื่อมวลชน และการอบรมหรือสัมมนา คิดเป็นร้อยละ 60.80, 41.50 และ 39.20 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละตามลำดับความสำคัญของประสบการณ์ศิลปะศึกษา ที่มีคุณค่าต่อเด็กปฐมวัย

รายการ	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับที่
1 เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์	54	41.54	1
2. ช่วยเด็กกล้าคิด กล้าแสดงออก	33	23.38	3
3. เปิดโอกาสให้เด็กได้ค้นคว้าทดลอง	32	24.62	4
4. ก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน	24	18.46	7
5. พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก	44	33.85	2
6. เสริมสร้างลักษณะนิสัย	23	17.69	8
7. ฝึกแก้ปัญหาด้วยตนเอง	32	24.62	4
8. รู้จักชื่นชมในสิ่งที่สวยงาม	31	23.85	6
9. ถ่ายทอดจินตนาการ	23	17.69	8
10. สร้างเสริมความมั่นใจในตนเอง	23	17.69	8

ครูผู้สอนศิลปะศึกษาระดับปฐมวัยส่วนใหญ่ เรียงลำดับความสำคัญของประสบการณ์ศิลปะศึกษาที่มีคุณค่าต่อเด็กปฐมวัย อันดับ 1 เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ อันดับ 2 พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่กล้ามเนื้อเล็ก อันดับ 3 ช่วยเด็กกล้าคิด กล้าแสดงออก อันดับ 4 เปิดโอกาสให้เด็กได้ค้นคว้าและทดลอง และฝึกแก้ปัญหาด้วยตนเอง อันดับ 6 รู้จักชื่นชมในสิ่งที่สวยงาม อันดับ 7 ก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน อันดับ 8 เสริมสร้างลักษณะนิสัย ถ่ายทอดจินตนาการ และสร้างเสริมความมั่นใจในตนเอง

ตอนที่ 2

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการปฏิบัติการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัยด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหาและกิจกรรม การดำเนินการสอน สื่อและอุปกรณ์ และ การประเมินผล

ตารางที่ 7 ระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนระดับปฐมวัย ต่อสภาพการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษา ด้านวัตถุประสงค์

รายการ	ระดับการปฏิบัติ		
	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ($S.D.$)	ความหมาย
1. กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับ หลักสูตร	3.59	0.87	ค่อนข้างมาก
2. กำหนดวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรม ได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรม ศิลปะศึกษา	3.64	0.73	ค่อนข้างมาก
3. กำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ศิลปะศึกษาให้สอดคล้องกับเนื้อหา	3.68	0.83	ค่อนข้างมาก
4. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสอนของ กิจกรรมต่าง ๆ	3.48	0.88	ปานกลาง
5. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อ กำหนดทิศทางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ	3.45	0.85	ปานกลาง
6. ใช้วัตถุประสงค์ในการจัดลำดับเนื้อหา วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน กิจกรรม ขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมและการ ประเมินผล	3.54	0.89	ค่อนข้างมาก
ค่าเฉลี่ย	3.56	0.67	

กลุ่มครูผู้สอนศิลปศึกษาระดับปฐมวัย ให้ความเห็นว่า สภาพการจัดประสบการณ์ศิลปศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในด้านวัตถุประสงค์ นั้นครูผู้สอนมีการปฏิบัติในระดับค่อนข้างมาก ($3.50 < \bar{X} < 4.50$) โดยรายการที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมศิลปศึกษาให้สอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{X} = 3.68$) รองลงมาคือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรมได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรมศิลปศึกษา ($\bar{X} = 3.64$) ส่วนรายการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อกำหนดทิศทางในการจัดกิจกรรมต่างๆ ($\bar{X} = 3.45$) ซึ่งมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ตารางที่ 8 ระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนระดับปฐมวัย ต่อสภาพการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษา
ด้านเนื้อหาและกิจกรรม

รายการ	ระดับการปฏิบัติ		
	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
1. เลือกเนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์	3.75	0.77	ค่อนข้างมาก
2. จัดลำดับเนื้อหาและกิจกรรมจากง่ายไปสู่ ยาก	4.12	0.79	ค่อนข้างมาก
3. จัดเนื้อหากิจกรรมได้เหมาะสมกับเวลา เรียน	3.82	0.81	ค่อนข้างมาก
4. กำหนดเนื้อหากิจกรรม โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.72	0.93	ค่อนข้างมาก
5. จัดเนื้อหาและกิจกรรมสอดคล้องกับ พัฒนาการ ความต้องการและ ความสนใจของผู้เรียน	3.78	0.82	ค่อนข้างมาก
6. ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง เนื้อหาและ กิจกรรมให้มีความแปลกใหม่อยู่เสมอ	3.65	0.85	ค่อนข้างมาก
ค่าเฉลี่ย	3.81	0.59	

กลุ่มครูผู้สอนศิลปะศึกษาระดับปฐมวัยให้ความเห็นว่า สภาพการจัดประสบการณ์การสอนศิลปะศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ในด้านเนื้อหาและกิจกรรมทุกรายการ ครูผู้สอนปฏิบัติกิจกรรมในระดับค่อนข้างมาก ($3.50 < \bar{X} < 4.50$) โดยรายการที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การจัดลำดับเนื้อหาและกิจกรรมจากง่ายไปสู่ยาก ($\bar{X} = 4.12$) รองลงมาคือ จัดเนื้อหาและกิจกรรมสอดคล้องกับพัฒนาการ ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.78$) ส่วนรายการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง เนื้อหาและกิจกรรมให้มีความแปลกใหม่อยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.65$)

ตารางที่ 9 ระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนระดับปฐมวัย ต่อสภาพการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษา
ด้านการดำเนินการสอน

รายการ	ระดับการปฏิบัติ		
	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ($S.D.$)	ความหมาย
1. การนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อจูงใจให้เกิด ความสนใจ	4.00	0.79	ค่อนข้างมาก
2. สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อ อำนวยต่อการเรียน	3.87	0.74	ค่อนข้างมาก
3. เลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับกิจกรรม ต่างๆ	3.96	0.77	ค่อนข้างมาก
4. สาธิตการทำงานพร้อมทั้งอธิบายวิธีการ ทำงาน	4.06	0.93	ค่อนข้างมาก
5. เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ	4.15	0.85	ค่อนข้างมาก
6. สังเกตและแนะนำช่วยเหลือขณะที่เด็ก ทำกิจกรรมศิลปะ	3.97	0.86	ค่อนข้างมาก
7. เสนอกิจกรรมศิลปะหลาย ๆ อย่างเพื่อให้ เด็กเลือกทำตามความพอใจ	3.35	0.90	ปานกลาง
8. ฝึกให้เด็กช่วยเก็บของใช้และอุปกรณ์หลัง การปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ	4.11	0.87	ค่อนข้างมาก
ค่าเฉลี่ย	3.94	0.60	

กลุ่มครูผู้สอนศิลปะศึกษาระดับปฐมวัย ให้ความเห็นว่า สภาพการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ในด้านการดำเนินการสอน ครูผู้สอนปฏิบัติกิจกรรมในระดับค่อนข้างมาก ($3.50 < \bar{X} < 4.50$) โดยรายการที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกอย่างอิสระ ($\bar{X} = 4.15$) รองลงมา คือฝึกให้เด็กช่วยเก็บของใช้และอุปกรณ์หลังการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ ($\bar{X} = 4.11$) ส่วนรายการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ เสนอกิจกรรมศิลปะหลายๆอย่างเพื่อให้เด็กเลือกทำตามความพอใจ ($\bar{X} = 3.35$) ซึ่งมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ตารางที่ 10 ระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนระดับปฐมวัย ต่อสภาพการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษา
ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

รายการ	ระดับการปฏิบัติ		
	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (<i>S.D.</i>)	ความหมาย
1. จัดเตรียมการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนศิลปะศึกษาทุกครั้ง	3.87	0.83	ค่อนข้างมาก
2. เลือกใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ได้เหมาะสมกับกิจกรรมนั้นๆ	3.72	0.79	ค่อนข้างมาก
3. ใช้สื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมศิลปะได้อย่างคล่องแคล่ว	3.47	0.82	ปานกลาง
4. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ได้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน	3.59	0.95	ค่อนข้างมาก
5. จัดงบประมาณเพื่อจัดซื้อสื่อการสอนประเภทรูปภาพตัวอย่าง หรือผลงานสำเร็จรูปเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์	3.09	0.98	ปานกลาง
6. เลือกใช้วัสดุ ราคาประหยัดมาใช้ในกิจกรรมศิลปะศึกษา	3.82	0.87	ค่อนข้างมาก
7. จัดหาและรวบรวมสื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์ที่มีความทันสมัยเพื่อดึงดูดความสนใจ	3.45	0.88	ปานกลาง
8. ทดลองใช้สื่อและอุปกรณ์ก่อนทำการสอน	3.59	0.98	ค่อนข้างมาก
9. จัดเก็บสื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์ไว้เป็นหมวดหมู่สะดวกต่อการใช้	3.72	0.83	ค่อนข้างมาก
ค่าเฉลี่ย	3.60	0.62	

กลุ่มครูผู้สอนศิลปะศึกษาระดับปฐมวัย ให้ความเห็นว่า สภาพการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน มีการปฏิบัติในระดับค่อนข้างมาก โดยรายการที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ จัดเตรียมการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนศิลปะศึกษาทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.87$) รองลงมาคือ เลือกใช้วัสดุ ราคาประหยัดมาใช้ในการกิจกรรมศิลปะศึกษา ($\bar{X} = 3.82$) ส่วนรายการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ จัดงบประมาณเพื่อจัดซื้อสื่อการสอนประเภทรูปภาพตัวอย่าง หรือผลงานสำเร็จรูป เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.09$) ซึ่งมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ตารางที่ 11 ระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนระดับปฐมวัย ต่อสภาพการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษา
ด้านการประเมินผล

รายการ	ระดับการปฏิบัติ		
	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (<i>S.D.</i>)	ความหมาย
1. กำหนดเกณฑ์การประเมินผลตาม จุดประสงค์ของแต่ละกิจกรรม	3.61	0.76	ค่อนข้างมาก
2. ประเมินผลโดยคำนึงถึงพัฒนาการด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา การ รับรู้ สุนทรียภาพ ความคิดสร้างสรรค์	3.92	0.83	ค่อนข้างมาก
3. ประเมินผลโดยการวัดพฤติกรรมด้าน พุทธิพิสัย ทักษะ พิสัย จิตพิสัย	3.59	0.87	ค่อนข้างมาก
4. ประเมินผล โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล	3.96	0.86	ค่อนข้างมาก
5. ประเมินผลจากกระบวนการทำงานทาง ศิลปะ	3.70	0.83	ค่อนข้างมาก
6. ประเมินผลจากผลงาน	3.94	0.93	
7. บันทึกพัฒนาการทางศิลปะของนักเรียน แต่ละคน	3.18	0.94	ปานกลาง
8. จัดเตรียมแบบฟอร์มการประเมินผล ความรู้ การทำงานผลงาน และลักษณะ นิสัยแต่ละกิจกรรม	3.09	1.01	ค่อนข้างมาก
9. เปิดโอกาสให้เด็กประเมินผลงานของตน เอง	3.21	0.94	ค่อนข้างมาก
ค่าเฉลี่ย	3.59	0.57	

กลุ่มครูผู้สอนศิลปะศึกษาระดับปฐมวัย ให้ความเห็นว่าสภาพการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ด้านการประเมินผล มีการปฏิบัติในระดับค่อนข้างมาก โดยรายการที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ ประเมินผล โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมาคือ ประเมินผลโดยคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา การรับรู้สุนทรียภาพ ความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.92$) และมีรายการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ จัดเตรียมแบบฟอร์มการประเมินผล ความรู้ การทำงาน ผลงานและลักษณะนิสัย แต่ละกิจกรรม ($\bar{X} = 3.09$) ซึ่งมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ตารางที่ 12 ระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนระดับปฐมวัย ต่อสภาพการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย จำแนกตามรายด้าน

รายการ	ระดับการปฏิบัติ		
	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
1. ด้านวัตถุประสงค์	3.56	0.67	ค่อนข้างมาก
2. ด้านเนื้อหาและกิจกรรม	3.81	0.59	ค่อนข้างมาก
3. ด้านการดำเนินการสอน	3.94	0.60	ค่อนข้างมาก
4. ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน	3.60	0.62	ค่อนข้างมาก
5. ด้านการประเมินผล	3.59	0.57	ค่อนข้างมาก
ค่าเฉลี่ย	3.70	0.50	

กลุ่มครูผู้สอนศิลปะศึกษาระดับปฐมวัย ให้ความเห็นว่าสภาพการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยทุกด้าน มีการปฏิบัติในระดับค่อนข้างมาก ($3.50 < \bar{X} < 4.50$) โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ ด้านการดำเนินการสอน ($\bar{X} = 3.94$) รองลงมาคือ ด้านเนื้อหาและกิจกรรม ($\bar{X} = 3.81$) ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.60$) และด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 3.59$) ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 3.56$)

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัย
ด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหาและกิจกรรม การดำเนินการสอน สื่อและอุปกรณ์ และการประเมินผล

ตารางที่ 13 ระดับปัญหาของครูผู้สอนระดับปฐมวัย ต่อสภาพปัญหาการจัดประสบการณ์
ศิลปะศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ด้านวัตถุประสงค์

รายการ	ระดับของปัญหา		
	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
1. กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับ หลักสูตร	2.70	0.74	ปานกลาง
2. กำหนดวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรม ได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรม ศิลปะศึกษา	2.66	0.73	ปานกลาง
3. กำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ศิลปะศึกษาให้สอดคล้องกับเนื้อหา	2.62	0.74	ปานกลาง
4. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสอนของ กิจกรรมต่าง ๆ	2.57	0.77	ปานกลาง
5. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อ กำหนดทิศทางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ	2.64	0.83	ปานกลาง
6. ใช้วัตถุประสงค์ในการจัดลำดับเนื้อหา วัสดุอุปกรณ์สื่อการสอน กิจกรรม ขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม และการ ประเมินผล	2.69	0.86	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	2.63	0.62	

กลุ่มครูผู้สอนศิลปศึกษาระดับปฐมวัย ให้ความเห็นว่าการจัดประสบการณ์ศิลปศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์มีปัญหาในระดับปานกลาง ($2.50 < \bar{X} < 3.50$) โดยรายการที่มีปัญหามากที่สุด คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหลักสูตร ($\bar{X} = 2.70$) รองลงมาคือ ใช้วัตถุประสงค์ในการจัดลำดับเนื้อหา วัสดุอุปกรณ์สื่อการสอน กิจกรรม ขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมและการประเมินผล ($\bar{X} = 2.69$) ส่วนรายการที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ กำหนดวัตถุประสงค์ในการสอนของกิจกรรมต่างๆ ($\bar{X} = 2.57$)

ตารางที่ 14 ระดับปัญหาของครูผู้สอนระดับปฐมวัย ต่อปัญหาการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษา
สำหรับเด็กปฐมวัย ด้านเนื้อหาและกิจกรรม

รายการ	ระดับของปัญหา		
	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ($S.D.$)	ความหมาย
1. เลือกเนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์	2.56	0.75	ปานกลาง
2. จัดลำดับเนื้อหาและกิจกรรมจากง่ายไปสู่ ยาก	2.31	0.92	น้อย
3. จัดเนื้อหากิจกรรมได้เหมาะสมกับเวลา เรียน	2.48	1.00	ปานกลาง
4. กำหนดเนื้อหากิจกรรม โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล	2.81	1.11	ปานกลาง
5. จัดเนื้อหาและกิจกรรมสอดคล้องกับ พัฒนาการ ความต้องการและความ สนใจของผู้เรียน	2.66	0.93	ปานกลาง
6. ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง เนื้อหาและ กิจกรรมให้มีความแปลกใหม่อยู่เสมอ	2.57	0.94	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	2.56	0.74	

กลุ่มครูผู้สอนศิลปะศึกษาระดับปฐมวัย ให้ความเห็นว่าการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษา
สำหรับเด็กปฐมวัยด้านเนื้อหาและกิจกรรม ครูผู้สอนมีปัญหาในการเตรียมเนื้อหาและกิจกรรมใน
ระดับปานกลาง ($2.52 < \bar{X} < 3.50$) จำนวน 4 รายการ โดยรายการที่ครูผู้สอนมีปัญหามากที่สุด
คือ การกำหนดเนื้อหากิจกรรม โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 2.81$) รองลงมาคือ
การจัดเนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน
($\bar{X} = 2.66$) ส่วนการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลาเรียน และการจัดลำดับเนื้อหาและกิจกรรม
จากง่ายไปสู่ยาก ครูผู้สอนมีปัญหาน้อย โดยมีระดับปัญหาเฉลี่ย 2.48 และ 2.31 ตามลำดับ

ตารางที่ 15 ระดับปัญหาของครูผู้สอนระดับปฐมวัย ต่อปัญหาการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษา
สำหรับเด็กปฐมวัย ด้านการดำเนินการสอน

รายการ	ระดับของปัญหา		
	คะแนนเฉลี่ย $(\bar{X})$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
1. การนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อจูงใจให้เกิด ความสนใจ	2.34	0.89	น้อย
2. สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อ อำนวยต่อการเรียน	2.47	0.93	น้อย
3. เลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับกิจกรรม ต่างๆ	2.39	0.88	น้อย
4. สาธิตการทำงานพร้อมทั้งอธิบายวิธีการ ทำงาน	2.41	0.86	น้อย
5. เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ	2.34	0.87	น้อย
6. สังเกตและแนะนำช่วยเหลือขณะที่เด็ก ทำกิจกรรมศิลปะ	2.50	0.94	น้อย
7. เสนอกิจกรรมศิลปะหลาย ๆ อย่างเพื่อให้ เด็กเลือกทำตามความพอใจ	2.61	0.96	ปานกลาง
8. ฝึกให้เด็กช่วยเก็บของใช้และอุปกรณ์หลัง การปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ	2.61	1.02	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	2.45	0.72	

กลุ่มครูผู้สอนศิลปะศึกษาระดับปฐมวัยส่วนใหญ่ มีปัญหาการดำเนินการสอนในระดับน้อย ($1.50 < \bar{X} < 2.50$) โดยรายการที่มีสภาพปัญหาน้อยที่สุดคือ การนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อจูงใจให้เกิดความสนใจ และเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ ($\bar{X} = 2.34$) ส่วนรายการด้านการดำเนินการสอนที่มีปัญหามากที่สุดคือ การเสนอกิจกรรมศิลปะหลายๆ อย่างเพื่อให้เด็กเลือกทำตามความพอใจ และการฝึกให้เด็กช่วยเก็บของใช้ และอุปกรณ์หลังการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ ($\bar{X} = 2.61$) ซึ่งเป็นสภาพปัญหาระดับปานกลาง

ตารางที่ 16 ระดับปัญหาของครูผู้สอนระดับปฐมวัย ต่อปัญหาการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษา
สำหรับเด็กปฐมวัย ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

รายการ	ระดับของปัญหา		
	คะแนนเฉลี่ย $(\bar{X})$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
1. จัดเตรียมการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนศิลปะศึกษาทุกครั้ง	2.58	0.77	ปานกลาง
2. เลือกใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ได้เหมาะสมกับกิจกรรมนั้นๆ	2.51	0.84	น้อย
3. ใช้สื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมศิลปะได้อย่างคล่องแคล่ว	2.69	0.88	น้อย
4. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ได้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน	2.81	0.97	น้อย
5. จัดงบประมาณเพื่อจัดซื้อสื่อการสอนประเภทรูปภาพตัวอย่างหรือผลงานสำเร็จรูป เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์	2.97	1.11	น้อย
6. เลือกใช้วัสดุ ราคาประหยัดมาใช้ในกิจกรรมศิลปะศึกษา	2.52	0.88	น้อย
7. จัดหาและรวบรวมสื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์ที่มีความทันสมัยเพื่อดึงดูดความสนใจ	2.76	0.93	น้อย
8. ทดลองใช้สื่อและอุปกรณ์ก่อนทำการสอน	2.52	0.94	น้อย
9. จัดเก็บสื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์ไว้เป็นหมวดหมู่สะดวกต่อการใช้	2.45	1.01	น้อย
ค่าเฉลี่ย	2.63	0.69	

กลุ่มครูผู้สอนศิลปศึกษาระดับปฐมวัยส่วนใหญ่ มีปัญหาการจัดประสบการณ์ศิลปศึกษา สำหรับเด็กด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนในระดับปานกลาง ($2.50 < \bar{X} < 3.50$) โดยรายการที่มีปัญหามากที่สุดคือ จัดงบประมาณเพื่อจัดซื้อสื่อการสอนประเภทรูปภาพ ตัวอย่างหรือผลงานสำเร็จรูป เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 2.97$) รองลงมาคือ จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ได้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน ($\bar{X} = 2.81$) จัดหาและรวบรวมสื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์ที่มีความทันสมัยเพื่อดึงดูดความสนใจ ($\bar{X} = 2.76$) และจัดเตรียมการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนศิลปศึกษาทุกครั้ง ($\bar{X} = 2.58$) ส่วนรายการที่ครูผู้สอนมีปัญหาน้อยที่สุดคือ จัดเก็บสื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์ไว้เป็นหมวดหมู่สะดวกต่อการใช้ ($\bar{X} = 2.45$)

ตารางที่ 17 ระดับปัญหาของครูผู้สอนระดับปฐมวัย ต่อปัญหาการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษา
สำหรับเด็กปฐมวัย ด้านการประเมินผล

รายการ	ระดับของปัญหา		
	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (<i>S.D.</i>)	ความหมาย
1. กำหนดเกณฑ์การประเมินผลตาม จุดประสงค์ของแต่ละกิจกรรม	2.54	0.87	ปานกลาง
2. ประเมินผลโดยคำนึงถึงพัฒนาการด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา การรับรู้ สุนทรียภาพ ความคิดสร้างสรรค์	2.57	0.97	ปานกลาง
3. ประเมินผลโดยการวัดพฤติกรรมด้าน พุทธิพิสัย ทักษะ พิสัย จิตพิสัย	2.59	0.88	ปานกลาง
4. ประเมินผล โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล	2.58	1.05	
5. ประเมินผลจากกระบวนการทำงานทาง ศิลปะ	2.52	0.99	ปานกลาง
6. ประเมินผลจากผลงาน	2.30	1.00	น้อย
7. บันทึกพัฒนาการทางศิลปะของนักเรียน แต่ละคน	2.82	1.08	ปานกลาง
8. จัดเตรียมแบบฟอร์มการประเมินผล ความรู้ การทำงาน ผลงาน และลักษณะ นิสัยแต่ละกิจกรรม	2.78	0.99	ปานกลาง
9. เปิดโอกาสให้เด็กประเมินผลงานของ ตนเอง	2.75	0.97	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	2.60	0.75	

กลุ่มครูผู้สอนศิลปศึกษาระดับปฐมวัยส่วนใหญ่ มีปัญหาด้านการประเมินผลการเรียนศิลปศึกษาของเด็กปฐมวัยในระดับปานกลาง ($2.50 < \bar{X} < 3.50$) โดยรายการที่มีปัญหามากที่สุดคือ บันทึกพัฒนาการทางศิลปะของนักเรียนแต่ละคน ($\bar{X} = 2.82$) รองลงมาคือ จัดเตรียมแบบฟอร์มการประเมินผลความรู้ การทำงาน ผลงาน และลักษณะนิสัย แต่ละกิจกรรม ($\bar{X} = 2.78$) เปิดโอกาสให้เด็กประเมินผลงานของตนเอง ($\bar{X} = 2.75$) และ ประเมินผลโดยการวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย ($\bar{X} = 2.59$) ส่วนรายการที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การประเมินผลจากผลงาน ($\bar{X} = 2.30$)

ตารางที่ 18 ระดับปัญหาของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อปัญหาการจัดประสบการณ์ศิลปศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย จำแนกตามรายด้าน

รายการ	ระดับของปัญหา		
	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ($S.D.$)	ความหมาย
1. ด้านวัตถุประสงค์	2.63	0.62	ปานกลาง
2. ด้านเนื้อหาและกิจกรรม	2.56	0.74	ปานกลาง
3. ด้านการดำเนินการสอน	2.45	0.72	น้อย
4. ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน	2.63	0.69	ปานกลาง
5. ด้านการประเมินผล	2.60	0.75	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	2.54	0.60	

กลุ่มครูผู้สอนศิลปศึกษาระดับปฐมวัย ให้ความเห็นว่าปัญหาการจัดประสบการณ์ศิลปศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยมีปัญหาในระดับปานกลาง 4 ด้าน ($2.50 < \bar{X} < 3.50$) โดยด้านที่มีปัญหามากที่สุดคือ ด้านวัตถุประสงค์และด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.63$) รองลงมาคือ ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 2.60$) และด้านเนื้อหาและกิจกรรม ($\bar{X} = 2.56$) ส่วนด้านที่มีสภาพปัญหาน้อยที่สุด คือ ด้านการดำเนินการสอน ($\bar{X} = 2.45$)

2.3 ข้อเสนอแนะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจากแบบสอบถาม 130 ฉบับ มีผู้ให้ข้อเสนอแนะทั่วไป 34 ฉบับ และในจำนวนนี้บางฉบับได้เสนอแนะมาเพียงบางด้านเท่านั้น ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อเสนอแนะโดยจัดเรียงตามลำดับความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามได้ดังนี้

ด้านวัตถุประสงค์

1. ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษาน้อยหรือไม่มีเลย อีกทั้งไม่สามารถศึกษาจุดมุ่งหมายของประสบการณ์ศิลปะศึกษาที่ชัดเจน เนื่องจากตำรามีน้อยจึงควรจัดพิมพ์ตำราเผยแพร่สำหรับครูอย่างทั่วถึง (7)
2. ควรมีการจัดอบรมเสริมความรู้เพื่อที่จะได้กำหนดวัตถุประสงค์ได้อย่างถูกต้อง (5)
3. ครูผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษา เนื่องจากครูบางท่านต้องรับผิดชอบสอนแต่ไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมศิลปะศึกษา ควรจัดครูศิลปะมาสอนโดยเฉพาะ ครูที่สอนส่วนใหญ่เป็นครูประจำชั้น (3)
4. ครูผู้สอนควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์และวางแผนการสอนล่วงหน้า (2)
5. การกำหนดวัตถุประสงค์ ควรมีการยืดหยุ่นตามสภาพการณ์ต่างๆ (2)
6. จุดมุ่งหมายของผู้ปกครองบางท่าน ชอบให้เด็กเขียนหนังสือมากกว่าทำกิจกรรมศิลปะ (1)
7. ครูผู้สอนควรมีความขยันสนใจในการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษาด้วยความจริงจัง (1)

ในด้านวัตถุประสงค์จะเห็นว่า ครูผู้สอนศิลปะศึกษาระดับปฐมวัยได้เสนอแนะว่าควรจัดพิมพ์ตำราเผยแพร่สำหรับครู จำนวน 7 คน รองลงมาคือ ควรมีการจัดอบรมเสริมความรู้ จำนวน 5 คน และครูผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษาจำนวน 3 คน

ด้านเนื้อหาและกิจกรรม

1. ครูผู้สอนไม่ได้รับการแนะนำกิจกรรมใหม่ๆ และไม่สามารถหาความรู้ได้ด้วยตนเอง จึงควรจัดอบรมเกี่ยวกับเนื้อหาและกิจกรรมศิลปะศึกษา (7)
2. ขาดคู่มือ ครูจึงไม่สามารถจัดเนื้อหาและกิจกรรมให้ตรงกับหน่วยการเรียนรู้ จึงควรจัดทำคู่มือครูเพื่อเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาและกิจกรรม (6)
3. ครูควรจะเน้นเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กในระดับปฐมวัย (4)
4. ควรมีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมต่างๆอยู่เสมอ (3)
5. เด็กมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เด็กที่มีความพร้อมสามารถทำกิจกรรมได้อย่างคล่องแคล่ว ครูจึงควรหากิจกรรมเสริมเพื่อให้เด็กมีความพร้อม (3)

6. เนื้อหากิจกรรมไม่ควรใช้เวลานานเกินไป เพราะเด็กมีสมาธิในการทำงานสั้น (2)
7. ควรจัดเนื้อหากิจกรรมในเรื่องการฝึกกล้ามเนื้อ เพราะเด็กสามารถนำทักษะเหล่านี้ไปใช้กับวิชาอื่นๆได้ (2)

ในด้านเนื้อหาและกิจกรรม จะเห็นว่า ครูผู้สอนศิลปศึกษาระดับปฐมวัยได้เสนอแนะว่า ควรจัดอบรมเกี่ยวกับเนื้อหาและกิจกรรมศิลปศึกษาจำนวน 9 คน รองลงมาคือควรจัดทำคู่มือครู เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาและกิจกรรมจำนวน 6 คน และครูควรจะเน้นเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กในระดับปฐมวัย 3 คน

ด้านการดำเนินการสอน

1. ควรมีการนิเทศการสอนเกี่ยวกับเทคนิคการสอนแบบใหม่ๆ (6)
2. การจัดอบรมเพิ่มความรู้ความสามารถทางศิลปศึกษา เพื่อให้ครูมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการสอน (4)
3. ควรเพิ่มสัดส่วนจำนวนครูต่อนักเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน (4)
4. เด็กบางคนไม่กล้าแสดงออกทางด้านศิลปะ ครูควรให้คำแนะนำเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ (2)
5. ครูผู้สอนควรมีความรู้ความชำนาญ และมีทักษะในการสอนให้ครบทุกขั้นตอน เพื่อสร้างทัศนคติและความรักที่จะเรียนวิชาศิลปศึกษา (2)
6. การนำเข้าสู่บทเรียนทำได้เพียงบางเรื่องเท่านั้น เพราะขาดวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ (1)

ในด้านการดำเนินการสอนครูผู้สอนศิลปศึกษาได้เสนอแนะว่า ควรมีการนิเทศการสอนแบบใหม่ๆจำนวน 6 คน รองลงมาควรจัดอบรมเพิ่มความรู้ความสามารถทางศิลปศึกษาจำนวน 4 คน และควรเพิ่มสัดส่วนจำนวนครูต่อนักเรียนจำนวน 3 คน

ด้านสื่อและอุปกรณ์

1. ควรจัดงบประมาณในการจัดวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน (8)
2. ควรมีการจัดอบรมสัมมนา ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในการผลิตการใช้สื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์สำหรับกิจกรรมศิลปศึกษา (4)
3. ควรมีห้องเรียนศิลปะโดยเฉพาะ เพื่อสะดวกในการจัดกิจกรรมศิลปศึกษา (3)
4. ควรมีตู้เก็บวัสดุอุปกรณ์ ชั้นวางของที่มีดขีด (2)
5. ครูควรมีเวลาทดลองใช้อุปกรณ์จริงก่อนที่จะนำไปใช้กับเด็ก (2)

6. ครูผู้สอนไม่มีเวลาในการผลิตสื่อการสอน เนื่องจากภาระงานมาก จึงควรจัดครูที่มีความสามารถเฉพาะมารับผิดชอบในการจัดเตรียมสื่อ (1)

ในด้านสื่อและอุปกรณ์ ครูผู้สอนศิลปะศึกษาระดับปฐมวัยได้เสนอแนะว่าควรจัดงบประมาณในการจัดวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน จำนวน 8 คน รองลงมาควรมีการจัดอบรมสัมมนาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ในการผลิตและการใช้สื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์ สำหรับกิจกรรมศิลปะศึกษา จำนวน 4 คน และควรมีห้องเรียนศิลปะโดยเฉพาะ เพื่อสะดวกในการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา จำนวน 3 คน

ด้านการประเมินผล

1. ควรมีการจัดอบรมสัมมนา เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจน (6)
2. ควรเพิ่มสัดส่วนจำนวนครูต่อนักเรียน เนื่องจากนักเรียนจำนวนมาก การประเมินผลโดยการสังเกตเป็นรายบุคคลอาจทำได้ไม่ทั่วถึง (4)
3. ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นผลงานของตนเอง โดยมีครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและให้กำลังใจเด็ก (3)
4. การตรวจผลงานเด็กที่ปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ การให้คะแนนทำได้ยาก เพราะเด็กบางคนจะเลือกทำเฉพาะกิจกรรมที่ตนเองถนัด ครูจึงต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิด (2)
5. ครูควรมีเวลาทำบันทึกพัฒนาการด้านศิลปะ และด้านต่างๆของเด็กแต่ละคน (2)
6. ควรจัดนักวิชาการมาช่วยประเมินผล โดยการให้คำแนะนำหรือทดสอบเพื่อเป็นการปรับปรุงการเรียนการสอน (1)

ในด้านการประเมินผลครูผู้สอนศิลปะระดับปฐมวัย ได้เสนอแนะว่า ควรมีการจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจน จำนวน 6 คน รองลงมาควรเพิ่มสัดส่วนจำนวนครูต่อนักเรียน เพื่อเพิ่มประเมินผลโดยการสังเกตเป็นรายบุคคลได้อย่างทั่วถึง จำนวน 4 คน และควรเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง จำนวน 3 คน